

EUROPSKA
KOMISIJA

Bruxelles, 4.6.2015.
COM(2015) 247 final

**IZVJEŠĆE KOMISIJE EUROPSKOM PARLAMENTU, VIJEĆU, EUROPSKOM
GOSPODARSKOM I SOCIJALNOM ODBORU I ODBORU REGIJA**

Izvješće o politici tržišnog natjecanja za 2014.

{SWD(2015) 113 final}

1. UVOD

Godina 2014. obilježila je novi početak za Europu. Nakon europskih izbora Europski parlament dao je zeleno svjetlo novoj Europskoj komisiji na temelju prioriteta utvrđenih u Političkim smjernicama predsjednika Junckera¹. U mandatnom pismu upućenom povjerenici za tržišno natjecanje Margrethe Vestager navodi se da bi politika tržišnog natjecanja „na odgovarajući način pridonijela našem programu za zapošljavanje i rast, uključujući i područja kao što su jedinstveno digitalno tržište, energetska politika, financijske usluge, industrijska politika i borba protiv utaje poreza”². Doista, politika tržišnog natjecanja u 2014. obuhvatila je sva ta područja i pružila čvrst temelj za cjelokupno donošenje politika Europske komisije.

Politika tržišnog natjecanja može pridonijeti izgradnji pravog jedinstvenog digitalnog tržišta. U sektorima koji se temelje na znanju dinamično tržišno natjecanje ključno je za stimulaciju inovativnosti i širenje koristi tehnološkog razvoja među europskim građanima. Osim toga, učinkovita provedba protumonopolske politike i politike koncentracija malim poduzećima olakšava napredak i pristup tržištima u sektorima kojima dominiraju mrežni učinci. Konačno, primjena pravila o državnim potporama na sektor širokopojsnog pristupa pridonosi pružanju dobre pokrivenosti po pristupačnim cijenama.

U energetsom sektoru politikom tržišnog natjecanja osigurava se da poduzeća ne održavaju prepreke ili da ih ponovno ne uspostave kako bi se zaštitila od tržišnog natjecanja, otežavajući tako uspostavu europske energetske unije. Provedbom propisa o tržišnom natjecanju također se pridonosi osiguranju pravednog i nediskriminirajućeg pristupa energetskej infrastrukturi, uklanjaju se prepreke integraciji tržišta i potiče tržišno natjecanje među državama članicama i unutar njih. Nadalje, revidirana pravila o državnim potporama za energetiku i zaštitu okoliša državama članicama pomažu bolje usmjeriti potpore, primjerice u obnovljive izvore energije, ulaganja u infrastrukturu, kapacitete proizvodnje energije ili oslobađanje velikih potrošača električne energije od financiranja potpore za obnovljive izvore energije.

Komisija je posebno oprezna u pogledu financijskih usluga, a glavni je cilj da stabilan i pravedniji financijski sektor opet obavlja svoju temeljnu funkciju kreditiranja realnog gospodarstva. Stvaranjem bankarske unije povećava se povjerenje europskih građana i tržišta u europski bankarski sustav. Mjere provedbe u kombinaciji s regulatornim naporima također su usmjerene na suočivanje s aktivnostima protivnima tržišnom natjecanju u pogledu financijskih izvedenica i u sektoru platnog prometa.

Industrijska politika usmjerena je na konkurentno i otvoreno unutarnje tržište kao odskočnu dasku za globalni uspjeh poduzeća iz EU-a. Novi okvir za državne potpore oblikovan je tako da se vladine potpore usmjere tamo gdje najviše pogoduju rastu i konkurentnosti. Osim toga Komisija je 2014. istražila i kaznila nekoliko kartela u vezi s ulaznim proizvodima i poluproizvodima. Provedbom protumonopolskih pravila smanjuje se i, zahvaljujući njihovu odbijajućem učinku, sprječava šteta koju karteli uzrokuju u opskrbnom lancu ugrožavajući međunarodnu konkurentnost EU-a.

---

¹ Jean-Claude Juncker, „Novi početak za Europu: moj program za zapošljavanje, rast, pravednost i demokratske promjene”, Političke smjernice za sljedeću Europsku komisiju, uvodni govor na plenarnoj sjednici Europskog parlamenta, 15. srpnja 2014.: http://ec.europa.eu/about/juncker-commission/docs/pg_en.pdf

² Jean-Claude Juncker, Mandatno pismo za Margrethe Vestager, povjerenicu za tržišno natjecanje, 1. studenoga 2014., dostupno na http://ec.europa.eu/commission/sites/cwt/files/commissioner_mission_letters/vestager_en.pdf

Nova Komisija nastaviti će se fokusirati na borbu protiv izbjegavanja plaćanja i utaje poreza. U 2014. Komisija je postrojila svoju kontrolu fiskalnih državnih potpora koristeći se alatima za tržišno natjecanje EU-a kako bi osigurala da države EU-a ne pomažu odabranim multinacionalnim poduzećima izbjeci plaćanje poreza.

Veliko postignuće u području politike tržišnog natjecanja u 2014. bilo je donošenje Direktive o postupcima za naknadu štete zbog kršenja odredaba prava tržišnog natjecanja³. Komisija je predstavila Direktivu u lipnju 2013., a donesena je i stupila na snagu 2014. Države članice sada je moraju provesti do 27. prosinca 2016. Zahvaljujući Direktivi europskim građanima i poduzećima bit će jednostavnije ostvariti učinkovitu naknadu štete uzrokovane kršenjem odredaba prava tržišnog natjecanja, kao što su karteli i zloraba vladajućeg položaja na tržištu. Direktiva je prva zakonodavna inicijativa donesena uobičajenim zakonodavnim postupkom u području politike tržišnog natjecanja te je prekretnica u dijalogu o tržišnom natjecanju između Komisije i drugih institucija EU-a.

2. USUSRET POVEZANOM JEDINSTVENOM DIGITALNOM TRŽIŠTU

Digitalno gospodarstvo od iznimne je važnosti za budući europski rast i konkurentnost. Dovođenjem jedinstvenog digitalnog tržišta potaknuli bi se inovativnost i rast u mnogim drugim sektorima, kao što su energetika, promet, javne usluge, zdravstvo i obrazovanje⁴. Pravim jedinstvenim digitalnim tržištem također bi se poticao rast u novim sektorima i otvorila visokokvalitetna radna mjesta. Što integracija jedinstvenog digitalnog tržišta više napreduje, to je veća potreba za politikom EU-a o tržišnom natjecanju kako bi se osigurali pravedni i ravnopravni uvjeti u digitalnom sektoru širom EU-a.

Postavljanje temelja jedinstvenog digitalnog tržišta: promicanje razvoja infrastrukture i konkurentnih tržišta za širokopojasne i telekomunikacijske mreže

Digitalizacija našeg gospodarstva zahtijeva znatna ulaganja u mreže velike brzine (tzv. mreže sljedeće generacije). Tržišno natjecanje i potražnja potrošača važni su pokretači ulaganja, a programima država članica dodatno se podržavaju obnova i modernizacija infrastrukture. S obzirom na postojeći tržišni neuspjeh u pogledu ravnomjernog uvođenja širokopojasnih mreža u državama članicama, državne potpore i dalje će imati važnu ulogu u ovom sektoru. Tijekom zadnje tri godine Komisija je odobrila više od 10 milijardi EUR državnih potpora za širokopojasni pristup. Međutim taj iznos ne uključuje sve vladine potpore sektoru jer definicijom državne potpore u skladu s člankom 107. stavkom 1. UFEU-a nisu obuhvaćene sve državne mjere. Uz financijska sredstva država članica dostupna su i dodatna sredstva koja pruža EU.

Međutim takvo se javno ulaganje mora pažljivo usmjeriti u područja u kojima tržište ne funkcionira jer se u suprotnom riskira istiskivanje privatnih ulaganja. Kontrolom državnih potpora također se treba osigurati poštovanje načela tehnološke neutralnosti, odnosno da se uspješna tehnologija ne bi trebala prethodno određivati javnom intervencijom, nego bi je

---

³ Direktiva 2014/104/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 26. studenoga 2014. o određenim pravilima kojima se uređuju postupci za naknadu štete prema nacionalnom pravu za kršenje odredaba prava tržišnog natjecanja država članica i Europske unije, SL L 349, 5.12.2014., str. 1., dostupna na http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=OJ:JOL_2014_349_R_0001&from=EN

⁴ Primjerice, vidi studiju „Unlocking the ICT Growth Potential in Europe: Enabling people and businesses” (Iskorištavanje potencijala rasta IKT-a u Europi: osposobljavanje ljudi i poduzeća) iz 2013., koju je za Europsku komisiju pripremio udruženje The Conference Board, dostupna na <http://ec.europa.eu/digital-agenda/en/news/new-study-unlocking-ict-growth-potential-europe-enabling-people-and-businesses>

trebali odabirati korisnici na temelju vrijednosti, tj. tržnog natjecanja. Pravila o državnim potporama nedavno su revidirana kako bi se omogućila odgovarajuća analiza. Novi okvir za državne potpore uključuje Smjernice o širokopojasnom pristupu iz 2013.⁵, kojima se propisi o državnim potporama za širokopojasni pristup usklađuju s ciljevima digitalne agende, i Uredbu o općem skupnom izuzeću⁶, donesenu 2014., koja obuhvaća određene potpore širokopojasnim infrastrukturama.

Komisija također osigurava da širokopojasne i mobilne mreže ostanu otvorene i konkurentne, što je temeljni uvjet za izgradnju dinamičnog jedinstvenog digitalnog tržišta. Nakon detaljne istrage Komisija je u listopadu odredila novčanu kaznu od oko 39 milijuna EUR solidarno i pojedinačno društvu Slovak Telekom i njegovu matičnom društvu Deutsche Telekom zbog strategije zlorabe koju su provodili dulje od pet godina kako bi isključili konkurente iz slovačkog tržišta širokopojasnih usluga, kršeći time protumonopolska pravila EU-a⁷. Točnije, Komisija je zaključila da je Slovak Telekom odbio konkurentima pružiti izdvojeni pristup svojim lokalnim petljama te je drugim operatorima nametnuo istiskivanje marže. Društvo Deutsche Telekom također je dobilo dodatnu novčanu kaznu od 31 milijun EUR kako bi ga se u dostatnoj mjeri odvratilo te kaznilo za ponovljenu zlorabu (ponovnu povredu) jer je već bio novčano kažnjen 2003. zbog istiskivanja marže na širokopojasnom tržištu u Njemačkoj⁸.

Zdrava konkurencija na mobilnom telekomunikacijskom tržištu posebno je važna za europske potrošače koji bi i dalje trebali imati koristi od poboljšane usluge po privlačnim cijenama. U ljeto 2014. Komisija je uvjetovano odobrila dvije koncentracije operatora mobilnih mreža u Irskoj (Hutchison 3G UK / Telefónica Ireland)⁹ i Njemačkoj (Telefónica Deutschland / E-Plus)¹⁰ nakon detaljnih istraga. Pravni lijekovi u tim su slučajevima osigurali održavanje tržišnog natjecanja među tržišnim akterima ulaskom na tržište ili proširenjem tzv. virtualnih operatora mobilnih mreža, tj. operatora koji nisu vlasnici mreže, nego se koriste mrežom drugog operatora kako bi pružali usluge svojim korisnicima, te omogućavanjem budućeg ulaska novog mrežnog operatora na tržište.

Ukorak s vremenom: mjere politike tržišnog natjecanja u pogledu pametnih uređaja i internetskih usluga

Pametni mobilni uređaji postaju sve važniji u digitalnom gospodarstvu. U 2014. po prvi je put više korisnika pristupilo internetu s pomoću pametnog mobilnog uređaja nego s pomoću osobnog računala. U tom je području na temelju prigovora o potencijalnim zlorabama vladajućeg položaja Komisija pokrenula preliminaru istragu u vezi s poslovnom praksom društva Google u pogledu njegova mobilnog operativnog sustava Android. Android je vodeći operativni sustav za pametne telefone.

⁵ Komunikacija Komisije, *Smjernice EU-a za primjenu pravila o državnim potporama u odnosu na brzi razvoj širokopojasnih mreža*, SL 2013 C 25, 26.1.2013., str. 1., dostupna na <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2013:025:0001:0026:en:PDF>

⁶ Uredba Komisije (EU) br. 651/2014 od 17. lipnja 2014. o ocjenjivanju određenih kategorija potpora spojivima s unutarnjim tržištem u primjeni članaka 107. i 108. Ugovora, SL L 187, 26.6.2014., str. 1., dostupna na http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=uriserv:OJ.L_.2014.187.01.0001.01.ENG

⁷ Predmet AT.39523 *Slovak Telekom*, odluka Komisije od 15. listopada 2014., dostupna na http://ec.europa.eu/competition/elojade/isef/case_details.cfm?proc_code=1_39523

⁸ Predmeti AT.37451, AT.37578, AT.37579 *Deutsche Telekom AG*, odluka Komisije od 21. svibnja 2003., dostupna na <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/ALL/?uri=CELEX:32003D0707>

⁹ Predmet M.6992 *Hutchison 3G UK / Telefónica Ireland*, odluka Komisije od 28. svibnja 2014., dostupna na http://ec.europa.eu/competition/elojade/isef/case_details.cfm?proc_code=2_M_6992

¹⁰ Predmet M.7018 *Telefónica Deutschland / E-Plus*, odluka Komisije od 2. srpnja 2014., dostupna na http://ec.europa.eu/competition/elojade/isef/case_details.cfm?proc_code=2_M_7018

U listopadu je Komisija u skladu s Uredbom EU-a o koncentracijama odobrila predloženo preuzimanje društva WhatsApp od strane društva Facebook. Facebook (s pomoću aplikacije Facebook Messenger) i WhatsApp oboje nude aplikacije za pametne telefone koje korisnicima omogućuju komunikaciju slanjem teksta, fotografija, zvukova i videoporuka. Koncentracija je odobrena bez uvjeta, osobito uzimajući u obzir dinamičnu prirodu tržišta, slabe prepreke za ulazak i dostatan broj preostalih konkurenata¹¹. Komisijina se istraga usredotočila na tri područja: potrošačke komunikacijske usluge, usluge društvenog umrežavanja i usluge oglašavanja na internetu.

Važna značajka područja pametnih mobilnih uređaja odnosi se na postupke određivanja normi i interoperabilnost. U tom je kontekstu Komisija u travnju donijela dvije važne odluke o provedbi standardnih osnovnih patenata: odluku o zabrani za društvo Motorola Mobility¹² te odluku o obvezi za društvo Samsung¹³. Standardni osnovni patenti ključni su za provedbu posebne industrijske norme. Tehnički je nemoguće izraditi proizvod u skladu s normom, npr. pametni telefon, bez uporabe tehnologije zaštićene standardnim osnovnim patentima. Kao uvjet za uključivanje njihovih patenata u odgovarajuće norme, Motorola i Samsung obvezali su se licencirati ih uz poštene, razumne i nediskriminirajuće uvjete („FRAND”). Komisijin je cilj osigurati najveće moguće povećanje koristi standardizacije uz istovremeno osiguravanje pravedne nagrade vlasnicima prava intelektualnog vlasništva.

Provedba protumonopolskih pravila u području standardnih osnovnih patenata

U odluci o zabrani za društvo Motorola Mobility stav je Komisije bio da je Motorola zlorabila svoj vladajući položaj traženjem zabrane za društvo Apple u Njemačkoj na temelju standardnih osnovnih patenata iako je Apple bio voljan prihvatiti licenciju i određivanje uvjeta licenciranja od strane njemačkog suda.

U sličnom je slučaju Komisija odredila pravno obvezujuće obveze koje je ponudio Samsung kako bi riješila probleme u pogledu tržišnog natjecanja koje je utvrdila u obavijesti o utvrđenim činjenicama iz prosinca 2012. U okviru obveza Samsung se obvezuje da u razdoblju od pet godina neće tražiti zabrane u Europskom gospodarskom području na temelju bilo kojih od svojih standardnih osnovnih patenata, sadašnjih i budućih, koji se odnose na tehnologije upotrijebljene u pametnim telefonima i tabletima za potencijalne stjecatelje licencije koji pristanu pridržavati se posebnog postupka za određivanje odgovarajućih licencijskih naknada FRAND-a od strane neovisne treće osobe.

Te odluke pružaju smjernice svim dionicima u pogledu tumačenja protumonopolskih pravila EU-a u području međudjelovanja patentnog prava, prava tržišnog natjecanja i standardizacije.

Aktualne istrage u tom sektoru obuhvaćaju navodne prakse zlorabe društva Qualcomm, vodećeg u razvoju proizvoda i usluga u kojima se koriste bežične tehnologije. Predmetni su proizvodi komunikacijski čipsetovi koji se ugrađuju u mobilne telefone i mobilne širokopojasne uređaje. Istragom, koja je još u početnoj fazi, jača se obveza Komisije za to da osigurava konkurentnost tih tržišta.

U sve važnijem području internetskih usluga Komisija je nastavila provoditi svoju istragu određenih poslovnih praksi društva Google¹⁴. Komisija istražuje navode da Google možda zlorabljuje svoj vladajući položaj na tržištima pretraživanja *weba*, oglašavanja pri

¹¹ Predmet M.7217 *Facebook / WhatsApp*, odluka Komisije od 3. listopada 2014., dostupna na http://ec.europa.eu/competition/elojade/isef/case_details.cfm?proc_code=2_M_7217

¹² Predmeti AT.39985 *Motorola - provedba standardnih osnovnih patenata za GPRS*, odluka Komisije od 29. travnja 2014., dostupne na http://ec.europa.eu/competition/elojade/isef/case_details.cfm?proc_code=1_39985

¹³ Predmet AT.39939 *Samsung - provedba standardnih osnovnih patenata za UMTS*, odluka Komisije od 29. travnja 2014., dostupna na http://ec.europa.eu/competition/elojade/isef/case_details.cfm?proc_code=1_39939

¹⁴ Više pojedinosti o sadržaju i postupku istrage o društvu Google možete pronaći na http://ec.europa.eu/competition/elojade/isef/case_details.cfm?proc_code=1_39740

pretraživanju interneta i posredovanja u oglašavanju pri pretraživanju interneta (tj. prikaza oglašavanja pri pretraživanju tražilicom Google na partnerskim *web*-mjestima) u Europskom gospodarskom prostoru. Navodi povezani s drugim aspektima u vezi s pretraživačima, kao što su privatnost i medijski pluralizam, nisu obuhvaćeni istragom koja se fokusira isključivo na pitanja povezana s tržišnim natjecanjem.

Jedinstveno digitalno tržište također zahtijeva sigurna i učinkovita internetska plaćanja. Glavno sredstvo izvršavanja internetskih plaćanja trenutačno su platne kartice iako nove metode počinju ulaziti na tržišta. U pogledu platnih kartica Komisija nastavlja raditi na snižavanju međubankovnih naknada prema pravilima o tržišnom natjecanju (vidi odjeljak o financijskim uslugama u nastavku). Uz to je krajem 2014. postignut politički dogovor o Uredbi o međubankovnim naknadama kojom će se uvesti niže međubankovne naknade za plaćanja potrošačkim karticama (te mobilna i internetska plaćanja na temelju potrošačkih kartica) na razinama koje su također dogovorene međunarodnim sustavima platnih kartica kao obveze u postupcima provedbe protumonopolskih pravila.

Kombinacija reguliranja i provedbe pravila o tržišnom natjecanju u pogledu intelektualnog vlasništva: razvoj događaja u području autorskih prava, digitalnog sadržaja i sporazuma o prijenosu tehnologije

Komisija ispituje zakonodavni okvir EU-a o autorskim pravima kako bi osigurala da ostane svrsishodan u digitalnom dobu. Pitanja autorskih prava središnja su u stvaranju jedinstvenog digitalnog tržišta: kreatori politika moraju osigurati da sustav prava, ograničenja prava i provedbe ostane primjeren i prilagođava se novom okruženju. Pitanja o kojima se raspravlja uključuju načelo teritorijalnosti autorskog prava i moguće načine prevladavanja njegovih negativnih učinaka na jedinstveno tržište.

U siječnju 2014. Komisija je pokrenula formalni postupak protiv nekoliko velikih američkih filmskih studija i europskih televizijskih kuća koje naplaćuju pretplatu. U tom postupku Komisija ispituje sprječava li se pojedinim klauzulama o satelitskom emitiranju televizije uz pretplatu i internetskim uslugama televizije uz pretplatu potrošače da prekogranično pristupaju televizijskom sadržaju uz pretplatu¹⁵.

Pomoć u širenju inovacija: nova protumonopolska pravila o sporazumima o prijenosu tehnologija

Komisija je u ožujku donijela nova pravila za procjenu sporazuma o prijenosu tehnologije u skladu s protumonopolskim pravilima EU-a. Ona se sastoje od revidirane Uredbe o skupnom izuzeću od prijenosa tehnologije, kojom se određeni sporazumi o licenciranju izuzimaju od članka 101. UFEU-a te od Smjernica o prijenosu tehnologije, kojima se pružaju dodatne smjernice o primjeni pravila¹⁶. Nova pravila zamijenila su prethodnu uredbu o skupnom izuzeću od prijenosa tehnologije i smjernice od 1. svibnja 2014.

Sporazumi o licenciranju mogu pogodovati gospodarstvu na nekoliko načina jer se njima: i. pridonosi širenju inovacija, ii. poduzećima omogućuje da ponude nove proizvode i usluge, iii. potiču daljnje inovacije, iv. jačaju poticaji za istraživanje i razvoj stvaranjem dodatnih izvora prihoda za nadoknadu troškova. U revidiranom režimu i dalje se odražava da u većini slučajeva licenciranje ide u prilog tržišnom natjecanju. Novim se

¹⁵ Predmet AT.40023 *Prekogranični pristup televizijskom sadržaju uz pretplatu*, vidi IP/14/15 od 13. siječnja 2014. dostupan na http://europa.eu/rapid/press-release_IP-14-15_en.htm

¹⁶ Uredba Komisije (EU) br. 316/2014 od 21. ožujka 2014. o primjeni članka 101. stavka 3. Ugovora o funkcioniranju Europske unije na kategorije sporazuma o prijenosu tehnologije, SL L 93, 28.3.2014., str. 17., dostupna na http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=uriserv:OJ.L_.2014.093.01.0017.01.ENG i Komunikacija Komisije, *Smjernice za primjenu članka 101. Ugovora o funkcioniranju Europske unije na sporazume o prijenosu tehnologije*, SL C 89, 28.3.2014., str. 3., dostupna na http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=uriserv:OJ.C_.2014.089.01.0003.01.ENG

pravilima pružaju bolje smjernice poduzećima o tome kako licencirati na načine koji potiču inovacije i zadržavaju ravnopravne uvjete na jedinstvenom tržištu.

3. POBOLJŠAVANJE FUNKCIONIRANJA ENERGETSKIH TRŽIŠTA

Energija je osnovna sirovina svih gospodarskih sektora te bitna stavka u rashodima kućanstava u EU-u. Energetska tržišta trenutačno se nalaze pred vrlo velikim izazovima, a među najvažnijima su nepotpuna integracija tržišta, visoke maloprodajne cijene, smanjenje emisija ugljikova dioksida i sigurnost opskrbe. U svojim političkim smjernicama predsjednik Juncker pozvao je na reformu i reorganizaciju energetske politike EU-a u novu europsku energetska uniju koja se usredotočuje na potrebu diversifikacije energetske izvora u EU-u, povećanje udjela obnovljivih izvora energije, povećanje energetske učinkovitosti i smanjenje energetske ovisnosti određenog broja država EU-a. Politikom tržišnog natjecanja pridonijet će se postizanju tih ciljeva.

Cilj: podrška javnosti u svrhu jačanja unutarnjeg energetskeg tržišta

U travnju 2014. Komisija je donijela nove Smjernice o državnim potporama za zaštitu okoliša i energiju (EEAG)¹⁷, koje su stupile na snagu u srpnju.

Poštovanje klimatskih ciljeva i ulaganje u infrastrukturu: smjernice o državnim potporama za zaštitu okoliša i energiju (EEAG)

Novim se smjernicama opisuje kako će Komisija procjenjivati mjere potpore država članica kojima je, među ostalim, cilj postići svoje klimatske i energetske ciljeve za 2020. uz rješavanje narušavanja tržišta koja, primjerice, mogu biti rezultat subvencija dodijeljenih za proizvodnju energije iz obnovljivih izvora. U tu svrhu smjernicama se promiče postupni prelazak na tržišno utemeljene potpore za energiju iz obnovljivih izvora. One sadržavaju i kriterije prema kojima države članice mogu osloboditi energetska poduzeća koja su osobito izložena međunarodnom tržišnom natjecanju od financiranja potpora za obnovljive izvore energije.

Nadalje, nove smjernice obuhvaćaju kriterije kojima se osigurava da subvencije za energetska infrastrukturu smanjuju narušavanja fokusirajući se na projekte za poboljšavanje prekograničnih energetskeg tokova i promicanje infrastrukture u slabije razvijenim regijama Europe. Druga je nova značajka odobravanje potpora kako bi se osigurala odgovarajuća proizvodnja električne energije ako postoji stvarni rizik nedovoljnog kapaciteta proizvodnje električne energije na način kojim se smanjuju narušavanja tržišta.

Komisija je također pojednostavnila postupke za provedbu određenih mjera državnih potpora uključivanjem nekoliko kategorija mjera za zaštitu okoliša i energiju u revidiranu Uredbu o općem skupnom izuzeću¹⁸. Time će se tijelima javne uprave olakšati i ubrzati provedba tih mjera jer ne moraju zatražiti prethodno odobrenje Komisije. Nova Uredba o općem skupnom izuzeću uključuje mjere kao što su (u određenim uvjetima) potpora za energetska infrastrukturu, projekti za energetska učinkovitost u zgradama, operative potpore proizvodnji energije iz obnovljivih izvora, dekontaminacija onečišćenih lokacija, recikliranje i ponovna uporaba otpada.

Novim smjernicama o zaštiti okoliša i energiji nisu obuhvaćena pravila o potporama za nuklearnu energiju, koje će se procjenjivati izravno u skladu s odredbama Ugovora o državnim potporama. Komisija je ispitala planove Ujedinjene Kraljevine da subvencionira

¹⁷ Komunikacija Komisije *Smjernice o državnim potporama za zaštitu okoliša i energiju za razdoblje 2014. – 2020.*, SL C 200, 28.6.2014., str. 1., dostupna na [http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:52014XC0628\(01\)](http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:52014XC0628(01))

¹⁸ Uredba Komisije (EU) br. 651/2014 od 17. lipnja 2014. o ocjenjivanju određenih kategorija potpora spojivima s unutarnjim tržištem u primjeni članaka 107. i 108. Ugovora, SL L 187, 26.6.2014., str. 1., dostupna na http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=uriserv:OJ.L_.2014.187.01.0001.01.ENG

izgradnju i rad nove nuklearne elektrane u Hinkley Pointu u Somersetu i utvrdila da su u skladu s pravilima Ugovora o državnim potporama¹⁹. Tijekom detaljne istrage Ujedinjena Kraljevina pristala je znatno izmijeniti uvjete financiranja projekta i dokazala da bi se potporom riješio stvarni tržišni nedostatak. Rezultat je toga da predviđena državna potpora ostaje proporcionalna traženom cilju i smanjuje narušavanje tržišnog natjecanja na jedinstvenom tržištu.

Stvaranje europske energetske unije utemeljene na prihvatljivim cijenama energije i sigurnosti opskrbe

Mjere provedbe protumonopolskih pravila u energetsom su sektoru pridonijele osobito rješavanju pitanja visokih cijena energije usmjeravajući se na segmentaciju tržišta i zlorabu ili nepošteno djelovanje, osobito na tržištima istočne i središnje Europe. U ožujku 2014. Komisija je donijela dvije odluke o burzama električne energije, organiziranim tržištima za trgovanje električnom energijom i ključnom dijelu učinkovitog funkcioniranja tržišta električne energije.

U prvom je predmetu Komisija novčano kaznila dvije promptne burze električne energije, EPEX Spot i Nord Pool Spot (NPS), zbog dogovora da si neće međusobno konkurirati u svojim uslugama promptnog trgovanja električnom energijom u Europskom gospodarskom području²⁰. Promptno trgovanje znači kratkoročno trgovanje, primjerice unutar istog dana ili za sljedeći dan. Povreda propisa dogodila se od 2011. do 2012., a završila je kada su Komisija i Nadzorno tijelo EFTA-e izveli nenajavljene provjere u prostorima tih društava.

Drugi se predmet odnosi na rumunjsku burzu električne energije OPCOM. Komisija je novčano kaznila OPCOM zbog zlorabe vladajućeg položaja na rumunjskom tržištu sprječavanjem trgovaca električnom energijom sa sjedištem u EU-u izvan Rumunjske da sudjeluju na promptnim tržištima rumunjske burze električne energije i stvaranjem umjetne prepreke ulasku tijekom više od pet godina²¹.

Komisija je 12. kolovoza Bugarskom energetsom holdingu (BEH) uputila obavijest o utvrđenim činjenicama zbog sumnje na zlorabu vladajućeg položaja na veleprodajnom tržištu električne energije u Bugarskoj²². Komisija je izrazila zabrinutost da bi BEH, pozicionirano vertikalno integrirano bugarsko poduzeće za energetiku u državnom vlasništvu, mogao ometati tržišno natjecanje na nereguliranom veleprodajnom tržištu električne energije u Bugarskoj nametanjem teritorijalnih ograničenja za mjesta gdje se smije preprodavati električna energija koju isporučuje BEH. Ako se utvrdi takvo djelovanje, ono bi potencijalno moglo poremetiti raspodjelu električne energije unutar jedinstvenog tržišta, utjecati na likvidnost i učinkovitost tržišta električne energije i podići umjetne prepreke trgovini između Bugarske i drugih država članica.

U odvojenoj istrazi Komisija ispituje ograničavaju li BEH, njegovo društvo kći za opskrbu plinom Bulgargaz i njegovo društvo kći za plinsku infrastrukturu Bulgartransgaz

¹⁹ Predmet SA.34947 UK – potpora za nuklearnu elektranu Hinkley Point C, vidi IP/14/1093 od 8. listopada 2014. dostupan na http://europa.eu/rapid/press-release_IP-14-1093_en.htm

²⁰ Predmet AT.39952 Burze električne energije, odluka Komisije od 5. ožujka 2014. dostupna na http://ec.europa.eu/competition/elojade/isef/case_details.cfm?proc_code=1_39952

²¹ Predmet AT.39984 OPCOM / rumunjska burza za električnu energiju, odluka Komisija od 5. ožujka 2014., dostupna na http://ec.europa.eu/competition/elojade/isef/case_details.cfm?proc_code=1_39984

²² Predmet AT.39767 BEH električna energija, vidi IP/14/922 od 12. kolovoza 2014. dostupan na http://europa.eu/rapid/press-release_IP-14-922_en.htm

konkurentima pristup ključnim plinskim infrastrukturama u Bugarskoj, kršeći pritom protumonopolska pravila EU-a²³.

Komisija je također nastavila svoju istragu društva Gazprom u vezi s praksom utvrđivanja cijena i potencijalnom podjelom tržišta opskrbe plinom u središnjoj i istočnoj Europi²⁴. Drugom aktualnom istragom ispituju se potencijalno nezakonite prakse u vezi s referentnim cijenama za naftu i biogoriva koje je utvrdila agencija za izvješćivanje o cijenama Platts²⁵.

Komisija nastavlja pozorno pratiti energetska tržišta također se služeći svojim instrumentima za kontrolu državnih potpora i koncentracija. Osobito osigurava da se moćni akteri u gornjem dijelu vrijednosnog lanca ne pokušavaju integrirati u donjem dijelu i tako pretjerano povećati svoju kontrolu nad vrijednosnim lancem. Primjerice, detaljno je istraženo predloženo preuzimanje pružatelja usluga upravljanja zgradama i održavanja Dalkia od strane pozicioniranog francuskog operatora električne energije EDF. Komisija je bezuvjetno odobrila preuzimanje nakon što se uvjerila da EDF neće iskoristiti svoj vladajući položaj u opskrbi električnom energijom na tržištu upravljanja zgradama i održavanja²⁶. U području državnih potpora Komisija je u srpnju 2014. odobrila mjeru Ujedinjene Kraljevine kojom se dostatnost proizvodnje električne energije osigurava s pomoću mehanizma kapaciteta na cijelom tržištu²⁷.

4. IZGRADNJA PRAVEDNIJEG I TRANSPARENTNIJEG FINACIJSKOG SEKTORA U SVRHU PODUPIRANJA RASTA

Provedba pravila o tržišnom natjecanju u sektoru financijskih usluga glavni je prioritet Komisije od početka krize. Mnogo je već učinjeno kako bi se poboljšalo reguliranje i nadzor banaka te osiguralo pravilno funkcioniranje bankarskog sektora u smislu financiranja gospodarskih aktivnosti. Politika tržišnog natjecanja ima središnju ulogu u stvaranju transparentnijeg i stabilnijeg financijskog sustava.

Jači i stabilniji bankarski sektor za podupiranje gospodarskog oporavka

Kako bi se suočila s izazovom obnove financijske stabilnosti u europodručju, Komisija je 2012. osnovala bankarsku uniju.

Dovršetak bankarske unije

U 2014. ostvaren je znatan napredak. Dana 4. studenoga 2014. jedinstveni nadzorni mehanizam (SSM) za banke europodručja postao je potpuno operativan. Jedinstveni nadzorni mehanizam novi je sustav nadzora banaka za države članice europodručja i za sve one koje se odluče pridružiti bankarskoj uniji. Njegova je zadaća provjeriti poštuju li banke bankarska pravila EU-a i rješavati probleme u začetku. Europska središnja banka izravno nadzire 120 najvećih bankarskih grupa, čija imovina čini 82 % bankarskog sektora u europodručju. Nacionalna nadzorna tijela i dalje prate preostale banke u bliskoj suradnji s Europskom središnjom bankom. Jedinstveni nadzorni mehanizam proveo je sveobuhvatnu procjenu koja se sastoji od revizije kvalitete imovine i testiranja

²³ Predmet AT.39849 *BEH plin*, vidi IP/13/656 od 5. srpnja 2013. dostupan na http://europa.eu/rapid/press-release_IP-13-656_en.htm

²⁴ Predmet AT.39816 *Uzvodna opskrba plinom u središnjoj i istočnoj Europi*, vidi IP/12/937 od 4. rujna 2012. dostupan na http://europa.eu/rapid/press-release_IP-12-937_en.htm?locale=en

²⁵ Predmet AT.40054 *Tržišta nafte i biogoriva*, vidi MEMO/13/435 od 14. svibnja 2013. dostupan na http://europa.eu/rapid/press-release_MEMO-13-435_en.htm i MEMO/14/581 od 9. listopada 2014. dostupan na http://europa.eu/rapid/press-release_MEMO-14-581_en.htm

²⁶ Predmet M.7137 *EDF/Dalkia u Francuskoj*, odluka Komisije od 25. lipnja 2014., dostupan na http://ec.europa.eu/competition/elojade/iseif/case_details.cfm?proc_code=2_M_7137

²⁷ Predmet SA.35980 *UK – tržište kapaciteta Ujedinjene Kraljevine*, vidi IP/14/865 od 23. srpnja 2014. dostupan na http://europa.eu/rapid/press-release_IP-14-865_en.htm

otpornosti na stres (potonje uz koordinaciju Europskog nadzornog tijela za bankarstvo, EBA) kako bi dobio cjelovitu sliku o bankama pod svojim nadzorom.

Jedinstveni nadzorni mehanizam jedan je od dva stupa bankarske unije EU-a, zajedno s jedinstvenim sanacijskim mehanizmom (SRM). Potonji je osnovan uredbom koju je u travnju 2014. donio Europski parlament. Primjenjiv je u europodručju i u drugim državama koje mu žele pristupiti, a stupio je na snagu 1. siječnja 2015. Jedinstvenim sanacijskim mehanizmom dopunjuje se jedinstveni nadzorni mehanizam te se omogućuje učinkovita sanacija banaka koje podliježu jedinstvenom nadzornom mehanizmu, a koje se suočavaju s ozbiljnim poteškoćama, i to uz minimalni trošak za porezne obveznike i realno gospodarstvo. Pravila o državnim potporama i dalje se primjenjuju u okviru sanacije ili izvan nje, uključujući u pogledu upotrebe nacionalnih fondova za sanaciju i budućeg jedinstvenog fonda za sanaciju, kako bi se osiguralo jednako postupanje i ravnopravni uvjeti na jedinstvenom tržištu.

Kontrolom državnih potpora i dalje se moglo pružiti usklađen odgovor politike na financijske izazove i znatno doprinijeti ograničavanju narušavanja tržišnog natjecanja unutar jedinstvenog tržišta, a istovremeno se upotreba novca poreznih obveznika smanjila na najmanju moguću mjeru.

Komisija je 2014. donijela niz odluka o pojedinačnim bankama i o programima jamstva i potpore likvidnosti. Osim toga Komisija i dalje procjenjuje niz razvojnih banaka koje su dobile na važnosti zbog ograničenja kreditiranja komercijalnih banaka u razdoblju nakon krize. Pravila o državnim potporama imaju za cilj osigurati da razvojne banke ispunjuju svoju ulogu doprinošenja planu rasta u EU-u bez neopravdanog narušavanja tržišnog natjecanja. Primjerice, u predmetu British Business Bank (BBB) Komisija je odobrila uspostavu integriranog subjekta za upravljanje pristupom MSP-ova financijskim programima u Ujedinjenoj Kraljevini²⁸. U Portugalu Komisija je odobrila osnivanje institucije za financiranje razvoja Instituição Financeira de Desenvolvimento (IFD)²⁹ i prvu fazu njezina djelovanja. IFD će upravljati europskim strukturnim i investicijskim fondovima (ESIF) dodijeljenima Portugalu za razdoblje financiranja 2014. – 2020. i povratima iz programa financiranih ESIF-om te ih usmjeravati.

Kontrola državnih potpora bila je posebno važna i u kontekstu gospodarskih i financijskih programa u Grčkoj, na Cipru i u Portugalu (potonji je napustio taj program u svibnju), kao i u Irskoj i Španjolskoj, koje su do 2013. primale financijsku pomoć.

Povećanje transparentnosti na tržištima financijskih instrumenata: mjere za provedbu i regulatorni napori

U listopadu Komisija je donijela dvije važne odluke u vezi s kartelima u pogledu kamatnih izvedenica u švicarskim francima. Jedna se odluka odnosila na dvije banke, RBS i JP Morgan, koje su sudjelovale u nezakonitom bilateralnom kartelu kojim se željelo utjecati na referentnu kamatnu stopu LIBOR za švicarski franak između ožujka 2008. i srpnja 2009.³⁰ Komisija je izrekla novčane kazne u ukupnom iznosu od gotovo 62 milijuna EUR. Drugom odlukom banke RBS, UBS, JP Morgan i Crédit Suisse novčano su kažnjene ukupnim iznosom od 32 milijuna EUR za vođenje kartela u području razlika između tražene i ponudene cijene

²⁸ Predmet SA.36061 *UK Business Bank*, Odluka Komisije od 15. listopada 2014., dostupna na http://ec.europa.eu/competition/elojade/isef/case_details.cfm?proc_code=3_SA_36061

²⁹ Predmet SA.37824 *Portuguese Development Financial Institution*, Odluka Komisije od 28. listopada 2014., dostupna na http://ec.europa.eu/competition/elojade/isef/case_details.cfm?proc_code=3_SA_37824

³⁰ Predmet AT.39924 *Swiss Franc Interest Rate Derivatives*, Odluka Komisije od 21. listopada 2014., vidi IP/14/1189, dostupna na http://europa.eu/rapid/press-release_IP-14-1189_en.htm

kamatnih izvedenica u švicarskim francima u Europskom gospodarskom prostoru³¹. U oba su predmeta banke pristale na nagodbu s Komisijom. Komisija je donijela još dvije odluke povezane s kartelima u vezi s manipuliranjem financijskim referentnim vrijednostima u 2013.³²

Na području reguliranja financijskog sustava u svibnju su donesene Direktiva o tržištima financijskih instrumenata (MiFID II)³³ i Uredba o tržištima financijskih instrumenata (MiFIR)³⁴. Takve mjere dio su programa EU-a za reguliranje financijskog sustava čiji je cilj reformirati financijski sektor EU-a i ispuniti obveze skupine G20 u vezi s rješavanjem pitanja slabije reguliranih dijelova financijskog sustava. Novim pravilima želi se financijska tržišta učiniti učinkovitijima, otpornijima i transparentnijima. Njima će se poboljšati i uvjeti tržišnog natjecanja u području trgovanja financijskim instrumentima i njihova poravnanja osnivanjem usklađenog režima EU-a za nediskriminirajući pristup mjestima trgovanja, središnjoj drugoj ugovornoj strani i referentnim vrijednostima za trgovanje i poravnanje.

Promicanje zdrave konkurencije u sektoru platnog prometa u korist europskih potrošača

Plaćanje karticom ima ključnu ulogu u uobičajenoj i prekograničnoj kupnji te u kupnji na internetu. Europski potrošači i poduzeća obavljaju više od 40 % bezgotovinskog plaćanja s pomoću platnih kartica. Narušavanja tržišnog natjecanja u plaćanjima mogu stoga omesti funkcioniranje jedinstvenog tržišta i znatno naštetiti europskim potrošačima. Provedbom protumonopolskih pravila rješava se problem nekonkurentnih poslovnih modela koji se temelje na višestranim međubankovnim naknadama. Višestране međubankovne naknade su koje banke maloprodajnih trgovaca (banke prihvatiteljice) plaćaju bankama vlasnikâ kartica (banke izdavateljice). Banke prihvatiteljice obično prenose te troškove na maloprodajne trgovce, koji ih zatim prenose na potrošače s pomoću viših cijena robe i usluga koje prodaju.

U veljači Komisija je učinila pravno obvezujućima obveze koje je predložilo društvo Visa Europe u pogledu znatnog smanjenja svojih višestranih međubankovnih naknada za plaćanja kreditnom karticom i reformiranja svojih pravila radi pojednostavnjenja prekograničnog natjecanja³⁵. Gornja granica za višestране međubankovne naknade za plaćanja kreditnom karticom postavljena je na 0,3 % za sve transakcije potrošačkim kreditnim karticama, što čini smanjenje između 40 i 60 %³⁶. Društvo Visa Europe obvezalo se i da će primjenjivati smanjene

³¹ Predmet AT.39924 *Swiss Franc Interest Rate Derivatives*, Odluka od 21. listopada 2014., vidi IP/14/1190 dostupna na http://europa.eu/rapid/press-release_IP-14-1189_en.htm

³² U prosincu 2013. Komisija je u okviru postupka nagodbe novčano kaznila 8 banaka u ukupnom iznosu od 1,7 milijardi EUR zbog sudjelovanja u kartelima na tržištu financijskih izvedenica. Komisija je u ožujku 2013. pokrenula i postupak protiv banaka Crédit Agricole, HSBC i JPMorgan zbog sumnje na sudjelovanje u kartelu u pogledu kamatnih izvedenica u eurima. Ta se istraga nastavlja po standardnom postupku (bez nagodbe). Trima bankama upućena je obavijest o utvrđenim činjenicama 20. svibnja 2014.

³³ Direktiva 2014/65/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 15. svibnja 2014. o tržištu financijskih instrumenata i izmjeni Direktive 2002/92/EZ i Direktive 2011/61/EU, SL L 173, 12.6.2014., str. 349., dostupna na http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=uriserv:OJ.L_.2014.173.01.0349.01.ENG

³⁴ Uredba (EU) br. 600/2014 Europskog parlamenta i Vijeća od 15. svibnja 2014. o tržištu financijskih instrumenata i izmjeni Uredbe (EU) br. 648/2012, SL L 173, 12.6.2014., str. 84., dostupna na <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:32014R0600>

³⁵ Predmet AT.39398 *Visa MIF*, Odluka Komisije od 26. veljače 2014., dostupna na http://ec.europa.eu/competition/antitrust/cases/dec_docs/39398/39398_9728_3.pdf

³⁶ U prosincu 2010. Komisija je učinila pravno obvezujućima obveze koje je predložilo društvo Visa Europe u pogledu smanjenja svojih višestranih međubankovnih naknada za plaćanja debitnim karticama i uvođenja različitih pravila transparentnosti. Te su obveze prestale važiti u prosincu 2014.

prekogranične međubankovne naknade (0,3 % za transakcije kreditnim karticama i 0,2 % za transakcije debitnim karticama) u slučaju kada banke prihvatiteljice pružaju svoje usluge u drugim državama. Postojeći sustav od njih bi zahtijevao da primjenjuju lokalne stope u državi u kojoj pružaju usluge, za što se pokazalo da na umjetan način rascjepkava jedinstveno tržište. Komisija nastavlja postupak protiv društava Visa Inc. i Visa International u vezi s međuregionalnim (međunarodnim) međubankovnim naknadama koje se primjenjuju kada vlasnici kartica izvan područja na kojem djeluje društvo Visa Europe upotrebljavaju svoje Visa kreditne kartice za kupnju u Europskom gospodarskom području. Te naknade utvrđuju društva Visa Inc. i Visa International, a ne Visa Europe.

Komisija trenutačno istražuje i međuregionalne (međunarodne) međubankovne naknade društva MasterCard i njegova pravila u pogledu prekograničnog prihvaćanja. Vijeće i Parlament paralelno su radili na zakonodavstvu kojim bi se trebala utvrditi jasnija pravila u pogledu modela naknada, poslovnih pravila i olakšavanja nebankarskim institucijama da uđu na tržište, i to na temelju dvaju prijedloga Komisije: prijedloga uredbe o međubankovnim naknadama za platne transakcije na temelju kartica³⁷ i prijedloga za izmjenu Direktive o uslugama platnog prometa³⁸. Nakon što je u travnju Europski parlament donio svoja izvješća o oba prijedloga, Vijeće je na kraju 2014. prihvatilo opći pristup o oba teksta.

Sudska praksa u pogledu provedbe protumonopolskih pravila: presuda u predmetu MasterCard

Sud Europske unije u rujnu je potvrdio odluku Komisije u predmetu MasterCard (predmet C-382/12P). Sud je potvrdio da se višestranim međubankovnim naknadama ograničavalo tržišno natjecanje i da su se time kršila protumonopolska pravila EU-a. Ta je presuda posebno važna jer se njome podržava više od dvadeset godina rada Komisije i nacionalnih tijela za tržišno natjecanje za stvaranje učinkovitog tržišta platnim karticama u EU-u time što se potvrđuje da je utvrđivanje višestranih međubankovnih naknada obuhvaćeno područjem primjene pravila o tržišnom natjecanju.

5. POTICANJE KONKURENTNOSTI EUROPSKE INDUSTRIJE

Politika tržišnog natjecanja i industrijska politika dvije su strane iste medalje: obje čine europska poduzeća učinkovitijima i pripremaju ih za domaće i globalno tržišno natjecanje.

Upravljanje javnim sredstvima u cilju oslobađanja potencijala za rast u EU-u: inicijativa za modernizaciju državnih potpora

U siječnju su donesene nove Smjernice o državnim potporama za rizično financiranje čime se državama članicama EU-a pružaju alati za lakši pristup financiranju za europska mala i srednja te srednje kapitalizirana poduzeća u njihovim ranim razvojnim fazama³⁹. Novim Smjernicama državama članicama pruža se više mogućnosti dodjeljivanja potpore, širi izbor financijskih instrumenata i viši prag usklađen sa stvarnim stanjem na tržištu. Smjernice o rizičnom financiranju dio su inicijative za modernizaciju državnih potpora⁴⁰, sveobuhvatne

³⁷ Komisijin Prijedlog uredbe Europskog parlamenta i Vijeća o međubankovnim naknadama za platne transakcije na temelju kartica, COM(2013) 550 final, 2013/0265 (COD) od 24. srpnja 2013. dostupan na <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2013:0550:FIN:EN:HTML>

³⁸ Komisijin Prijedlog direktive o uslugama platnog prometa na unutarnjem tržištu, COM(2013) 547 final od 24. srpnja 2013., dostupan na <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?qid=1427290049713&uri=CELEX:52013PC0547>

³⁹ Komunikacija Komisije, *Smjernice o državnim potporama za promicanje rizičnih financijskih ulaganja*, SL C 19, 22.1.2014., str. 4, dostupna na [http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:52014XC0122\(04\)](http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:52014XC0122(04))

⁴⁰ Za potpuni pregled vidi http://ec.europa.eu/competition/state_aid/modernisation/index_en.html

reformе kontrole државних потпора којој је циљ промицати гоподарски раст и доприносити другим циљевима од заједничког интереса.

Jedan је од тих циљева промицати истраживање и иновације, али врло иновативни пројекти често подrazumijevaju високе ризике и можда се не могу провести због недостатка средстава. U свибњу Комисија је donijela нова правила којима ће се olakšati dodjela potpora за истраживање, развој и иновације⁴¹. Novim ће се оквиrom моћи превладати могући недостаци средстава и потакнути pametnija upotreba javnih sredstava те smanjiti birokracija skupnim izuzećem znatnog dijela тих potpora. Slično tome, пројекти еколошких иновација обично уклањају двоstruki tržišni nedostatak povezan s većim rizicima због иновација и s еколошким аспектом пројекта. За та ulaganja може се одобрити већи интензитет potpora, а novim Smjernicama о државним potporama за okoliš i energiju то се načelo primjenjuje posebno на mjere učinkovitosti resursa.

Financiranjem velikih i riskantnih prekograničnih projekata, kao što su izgradnja velike infrastrukture i provedba drugih ambicioznih projekata, može se ponovno pokrenuti ulaganje, rast i otvaranje radnih mjesta u Europi i povećati konkurentnost EU-a. U okviru modernizacije државних potpora Комисија је donijela Komunikaciju о važnim projektima од заједничког европског интереса⁴², којом се државama članicama otvaraju novi putovi за financiranje projekata u slučajevima kada се suradnja на међusektorskoј razini i на razini EU-a čini nužnom.

U studenome predsjednik Juncker najавio је osnivanje Европског фonda за strateška ulaganja (EFSD)⁴³ u циљу poticanja ulaganja u Europi ostvarivanjem ulaganja од 315 milijardi EUR. За jačanje učinka тих ulaganja Комисија ће utvrditi skup ključnih načela, u svrhu procjene државних potpora, која ће пројект morati ispuniti како би се ostvarilo pravo на potporu u оквиру Fonda⁴⁴. Zadovolji li пројект те kriterije i primi potporu из Fonda, svaka će dopunska nacionalna potpora podliјegati pojednostavnjenoј i ubrzanoј procjeni spojivosti s pravilima о државним potporama u оквиру koje će Комисија dodatno provjeravati samo razmjernost javne potpore (могуће prekomjerne naknade).

---

⁴¹ Komunikacija Komisije, *Okvir за државне potpore за истраживање, развој и иновације*, SL C 198, 27.6.2014., str. 1, доступна на http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=uriserv:OJ.C_.2014.198.01.0001.01.ENG

⁴² Komunikacija Komisije, *Kriteriji за analizu jesu li државне potpore за promicanje provedbe važnih projekata од заједничког европског интереса spojive s unutarnjim tržištem*, SL C 188, 20.6.2014., str. 4, доступна на http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=uriserv:OJ.C_.2014.188.01.0004.01.ENG

⁴³ Komunikacija Komisije Европском парламенту, Вijeću, Европској средишњој bancи, Европском гоподарском и социјалном одбору, Одбору regija и Европској инвестицијској bancи, *Plan ulaganja за Europu*, COM(2014) 903 final, 26.11.2014, доступна на <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?qid=1427812242523&uri=CELEX:52014DC0903> i Prijedlog uredbe Европског парламента и Вijeća о Европском фонду за strateška ulaganja и о измјени uredaba (EU) br. 1291/2013 и (EU) br. 1316/2013, COM(2015) 10 final, 2015/0009 (COD), 13.1.2015., доступни на <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?qid=1427812320943&uri=CELEX:52015PC0010>

⁴⁴ Како би се osiguralo да су инфраструктурна и пројектна ulaganja која primaju potporu u оквиру ове иницијативе spojiva s pravilima о државним potporama, njihova би svrha trebala бити zadovoljavanje stvarnih potreba (tј. ne smiju duplicirati postojeću infrastrukturu), privlačenje privatnog financiranja u što većој mјeri i izbjegavanje istiskivanja privatno financiranih projekata. Proјекti којима се dodjeljuje potpora općenito би trebali бити otvoreni svim korisnicima, uključujući konkurentne operatere, под pravednim, razumnim и primјerenim uvjetima како би се izbjeglo stvaranje ulaznih prepreka.

Komisija je 2014. dovršila i reviziju Smjernica o državnim potporama za sanaciju i restrukturiranje nefinancijskih poduzetnika u teškoćama⁴⁵. Cilj je novih smjernica osigurati učinkovitiju upotrebu sredstava s manje narušavanja tržišta, pri čemu se cilja na državne potpore u slučajevima kada je to stvarno potrebno.

Kako bi se osiguralo da se novim smjernicama ispune dana obećanja, u modernizaciji državnih potpora naglašavaju se i međusektorska načela i prakse. Države članice bolje će razumjeti troškove i koristi svojih intervencija zahvaljujući uvođenju zahtjeva za *ex post* evaluaciju velikih programa Opće uredbe o skupnom izuzeću u nekim kategorijama potpora i za programe prijavljene u okviru novih smjernica. Konačno, uveden je i zahtjev za većom transparentnošću.

Nova Uredba o općem skupnom izuzeću za podupiranje mjera potpore za poticanje rasta

Revidirana Opća uredba o skupnom izuzeću, koja državama članicama daje mnogo više mogućnosti osmišljavanja i provedbe mjera potpore, ključan je element inicijative za modernizaciju državnih potpora. Od 1. srpnja 2014. države članice mogu osigurati širi raspon mjera i više iznose potpora bez obveze obavješćivanja Komisije radi prethodnog odobrenja. Očekuje se da bi se novom Općom uredbom o skupnom izuzeću mogle obuhvatiti tri četvrtine mjera državnih potpora i oko dvije trećine iznosa potpora, što bi dovelo do bržeg pristupa potporama koje se smatraju spojivima s unutarnjim tržištem.

Osiguravanje pristupa industrije sirovinama po poštenoj cijeni zahvaljujući borbi protiv kartela i sprečavanju koncentracija koje štete tržišnom natjecanju

Dobro usmjerenom javnom potporom mogu se prevladati tržišni nedostaci, ali jednako je važan pristup sirovinama po poštenoj cijeni, posebno u doba globalnog tržišnog natjecanja. Karteli se često odnose na poluproizvode koji mogu biti ključne sirovine za industriju i time karteli mogu utjecati na konkurentnost europske industrije. Provedba pravila o tržišnom natjecanju u 2014. usmjerila se na nekoliko takvih kartela.

U sektoru automobilskih dijelova Komisija je novčano kaznila dva kartela u 2014. nakon slučaja kabelskih snopova u 2013.⁴⁶ U siječnju Komisija je novčano kaznila četiri velika proizvođača fleksibilne poliuretanske pjene za madrace, kauče i automobilska sjedala (Vita, Carpenter, Recticel i Eurofoam) ukupnim iznosom od 114 milijuna EUR⁴⁷. U ožujku dvama europskim društvima (SKF i Schaeffler) i četirima japanskim društvima (JTEKT, NSK, NFC i NTN sa svojim francuskim društvom kćeri NTN-SNR) izrečena je novčana kazna u ukupnom iznosu od 953 milijuna EUR zbog vođenja kartela na tržištu automobilskih ležajeva⁴⁸. Automobilske ležajeve upotrebljavaju proizvođači automobila, kamiona i automobilskih dijelova za smanjivanje trenja između pokretnih dijelova u vozilu.

U travnju Komisija je ustanovila da su društva Ervin, Winoa, Metalltechnik Schmidt i Eisenwerk Würth sudjelovala u kartelu u kojem su usklađivali cijene čeličnih abraziva u

⁴⁵ Komunikacija Komisije, *Smjernice o državnim potporama za sanaciju i restrukturiranje nefinancijskih poduzetnika u teškoćama*, SL C 249, 31.7.2014., str. 1, dostupna na http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=uriserv:OJ.C_.2014.249.01.0001.01.ENG

⁴⁶ Predmet AT.39748 *Automotive Wire Harnesses*, Odluka Komisije od 10. srpnja 2013., dostupna na http://ec.europa.eu/competition/elojade/isef/case_details.cfm?proc_code=1_39748

⁴⁷ Predmet AT.39801 *Polyurethane Foam*, Odluka Komisije od 29. siječnja 2014., dostupna na http://ec.europa.eu/competition/elojade/isef/case_details.cfm?proc_code=1_39801

⁴⁸ Predmet AT.39922 *Automotive bearings*, Odluka Komisije od 19. ožujka 2014., dostupna na http://ec.europa.eu/competition/elojade/isef/case_details.cfm?proc_code=1_39922

Europi i izrekla novčane kazne u ukupnom iznosu od više od 30 milijuna EUR⁴⁹. Čelični abrazivi nepričvršćene su čestice čelika koje se upotrebljavaju za čišćenje ili poboljšanje kovinskih površina u industriji čelika, automobilske industriji, metalurgiji i petrokemijskoj industriji.

Komisija je novčano kaznila i jedanaest poduzetnika koji se bave proizvodnjom podzemnih i podmorskih visokonaponskih električnih kabela u ukupnom iznosu od gotovo 302 milijuna EUR zbog podjele tržišta i međusobne podjele klijenata⁵⁰. Električni kabele upotrebljavaju se za prijenos i distribuciju električne energije, a polažu se u tlo ili na morsko dno. Ti se kabele obično upotrebljavaju za spajanje kapaciteta za proizvodnju energije (posebno kapaciteta koji se temelji na obnovljivim izvorima energije) na mrežu električne energije ili za povezivanje elektroenergetskih mreža u različitim zemljama. Stoga je cijena tih kabela neposredno važna za potrošače električne energije.

U rujnu Komisija je novčano kaznila društva Infineon, Philips, Samsung i Renesas (tada zajednički pothvat društava Hitachi i Mitsubishi) zbog sudjelovanja u kartelu povezanom s čipovima za pametne kartice na razini EGP-a⁵¹. Čipovi za pametne kartice upotrebljavaju se u SIM karticama mobilnih telefona, bankovnim karticama, osobnim iskaznicama i putovnicama, karticama za televiziju uz plaćanje i za mnoge druge namjene. Komisija je izrekla kazne u ukupnom iznosu od 138 milijuna EUR.

U tijeku je važna istraga u vezi sa sektorom kamiona. Komisija izražava zabrinutost da su se neki proizvođači teških i srednje teških kamiona dogovorili ili da su usklađivali svoje cijene u Europskom gospodarskom području. U studenome predmetnim društvima upućena je obavijest o utvrđenim činjenicama⁵².

Osim toga provedbom protumonopolskih pravila EU-a sprečava se društva u vladajućem položaju da s tržišta isključuju konkurente, a to je posebno važno za male subjekte poput malih i srednjih poduzeća. Mala i srednja poduzeća mogu imati koristi i od posebnih odredbi kojima se uzimaju u obzir njihove specifičnosti i njihov važan doprinos rastu i otvaranju radnih mjesta. Komisija je u lipnju donijela revidiranu obavijest o sporazumima male vrijednosti („obavijest de minimis”)⁵³, kojom se društvima s tržišnim udjelom ispod određenih pragova osigurava sigurna luka za ugovore male vrijednosti. Smatra se da takvi ugovori ne utječu znatno na tržišno natjecanje. Komisija je objavila i smjernice s pomoću kojih društva mogu lakše procijeniti mogu li njihovi ugovori imati koristi ili ne od sigurne luke iz obavijesti de minimis.

Komisija također pažljivo prati da proizvođači važnih ulaznih proizvoda s pomoću koncentracija ne steknu mogućnost podizanja cijena iznad razine konkurentnih cijena. Nakon detaljne istrage Komisija je odobrila predloženi zajednički pothvat društava Ineos i Solvay na

⁴⁹ Predmet AT.39792 *Steel Abrasives*, Odluka Komisije od 2. travnja 2014., dostupna na http://ec.europa.eu/competition/elojade/iseef/case_details.cfm?proc_code=1_39792

⁵⁰ Predmet AT.39610 *Power cables*, Odluka Komisije od 2. travnja 2014., dostupna na http://ec.europa.eu/competition/elojade/iseef/case_details.cfm?proc_code=1_39610

⁵¹ Predmet AT.39574 *Smart card chips*, Odluka Komisije od 3. rujna 2014., dostupna na http://ec.europa.eu/competition/elojade/iseef/case_details.cfm?proc_code=1_39574

⁵² Predmet AT.39824 *Trucks*, vidi IP/14/2002 od 20. studenoga 2014. dostupan na http://europa.eu/rapid/press-release_IP-14-2002_en.htm

⁵³ Komunikacija Komisije, *Obavijest o sporazumima male vrijednosti koji znatno ne ograničavaju tržišno natjecanje na temelju članka 101. stavka 1. Ugovora o funkcioniranju Europske unije (Obavijest de minimis)*, SL C 291, 30.8.2014., str. 1, dostupna na [http://eur-lex.europa.eu/legalcontent/EN/TXT/?uri=CELEX:52014XC0830\(01\)](http://eur-lex.europa.eu/legalcontent/EN/TXT/?uri=CELEX:52014XC0830(01))

vrlo koncentriranom tržištu PVC-a, ali je strankama nametnula uvjet da prodaju znatan dio proizvodnih sredstava konkurentu⁵⁴.

6. KONTROLA DRŽAVNIH POTPORA KOJOM SE DOPRINOSI OSIGURANJU PRAVEDNOG POREZNOG OPTEREĆENJA ZA SVAKOGA

Porezni prihod u EU-u čini otprilike 90 % ukupnih državnih prihoda⁵⁵. S obzirom na trenutačni gospodarski kontekst važnije je nego ikad da svi porezni obveznici doprinose podmirenjem svojeg dijela obveza. Pošteno porezno natjecanje od ključne je važnosti i za integritet jedinstvenog tržišta i očuvanje ravnopravnih uvjeta na tržištu za europska poduzeća. U političkim smjernicama predsjednika Junckera navodi se sljedeće: „*Priznajući nadležnost država članica u području sustava oporezivanja, trebali bismo uložiti veće napore u borbi protiv utaje poreza i poreznih prijevара kako bismo svi dali isti doprinos*”.

Nacionalni porezni sustavi nisu pod izravnom nadležnosti EU-a, ali Komisija može istražiti bi li određeni porezni režimi predstavljali nezakonitu državnu potporu poduzećima jer se u okviru njih dodjeljuju selektivne porezne povlastice. Unutar okvira za državne potpore Komisija dovodi u pitanje spojivost nekih poreznih praksi velikih multinacionalnih poduzeća u kontekstu agresivnog poreznog planiranja.

Agresivno porezno planiranje sastoji se od iskorištavanja formalnih propusta poreznog sustava – ili neusklađenosti između poreznih sustava – radi smanjenja porezne obveze. Agresivno porezno planiranje može se pojaviti u više oblika, uključujući uporabu pojedinačnih poreznih mišljenja. Porezna mišljenja sama po sebi nisu problematična: to su pisana mišljenja poreznih uprava kojima se objašnjava kako će se izračunati porez na dobit na zahtjev pojedinačnih poduzeća.

Porezna mišljenja upotrebljavaju se osobito za potvrđivanje dogovora o transfernim cijenama. Utvrđivanje transfernih cijena odnosi se na cijene koje se primjenjuju u poslovnim transakcijama između različitih subjekata iste grupe poduzeća, osobito cijene utvrđene za prodana dobra ili pružene usluge jednog subjekta grupe poduzeća drugom subjektu u istoj grupi. Na taj način utvrđivanjem transfernih cijena utječe se na raspodjelu oporezive dobiti među podružnicama grupe smještenima u različitim zemljama.

Nisu problematična porezna mišljenja ograničena na objašnjenje primjene općih pravila na posebne slučajeve. Međutim porezna mišljenja mogu biti povezana s državnim potporama ako se iskoriste za pružanje selektivne prednosti određenim poduzećima ili grupama. Ako se naknada koju primi subjekt ne temelji na naknadi određenoj na temelju tržišnih uvjeta u uobičajenim uvjetima tržišnog natjecanja, to bi moglo dovesti do niže oporezive dobiti za cijelu grupu. Druga poduzeća, koja bi prodavala i kupovala dobra ili usluge na tržištu, a ne unutar grupe, bila bi u nepovoljnijem položaju.

U lipnju je Komisija pokrenula službene istrage za tri predmeta: *Apple* u Irskoj⁵⁶, *Starbucks* u Nizozemskoj⁵⁷ i *Fiat Finance & Trade* u Luksemburgu⁵⁸. U listopadu je pokrenuta još jedna

⁵⁴ Predmet M.6905 *Ineos/Solvay/JV*, Odluka Komisije od 8. svibnja 2014., dostupna na http://ec.europa.eu/competition/elojade/isef/case_details.cfm?proc_code=2_M_6905

⁵⁵ Izvor: Eurostat.

⁵⁶ Predmet SA.38373 *Navodna potpora društvu Apple*, Odluka Komisije o pokretanju službenog istražnog postupka od 11. lipnja 2014., dostupna na http://ec.europa.eu/competition/elojade/isef/case_details.cfm?proc_code=3_SA_38373

istraga, u vezi s društvom *Amazon* u Luksemburgu⁵⁹. Komisija je izrazila sumnju da su pojedinačna porezna mišljenja državna potpora u skladu s člankom 107. stavkom 1. UFEU-a. Pored te četiri formalne istrage Komisija će nastaviti šire ispitivanje poreznih mišljenja, kojim su sad obuhvaćene sve države članice.

7. PROMICANJE KULTURE TRŽIŠNOG NATJECANJA U EU-U I ŠIRE

Poticanjem kulture tržišnog natjecanja izravno se doprinosi boljem funkcioniranju tržišta za dobrobit potrošača i poduzeća. U tu svrhu Komisija potiče konvergenciju i suradnju između tijela nadležnih za tržišno natjecanje u EU-u i diljem svijeta.

10 godina Uredbe 1/2003: Analiza rezultata i budući planovi

Prije deset godina Komisija je donijela Uredbu 1/2003⁶⁰, ključnu reformu kojom su se preispitali postupci primjene pravila EU-a o tržišnom natjecanju, točnije članaka 101. i 102. UFEU-a. Uz to što se njom uvodi sustav provedbe koji se temelji na izravnoj primjeni svih pravila EU-a o tržišnom natjecanju, Uredbom 1/2003 ovlašćuje se nadležna tijela država članica za tržišno natjecanje („nacionalna nadležna tijela”) i nacionalne sudove da, uz Europsku komisiju, u cijelosti primjenjuju pravila EU-a o tržišnom natjecanju.

U srpnju je Komisija donijela komunikaciju „Deset godina zaštite tržišnog natjecanja na temelju Uredbe 1/2003: rezultati i buduće perspektive”⁶¹. Komunikacijom se procjenjuju provedbeni rezultati Komisije i nacionalnih nadležnih tijela te utvrđuju područja u kojima se može ostvariti daljnji napredak. Glavni je cilj Komunikacije zajamčiti neovisnost i dostatna sredstva nacionalnim nadležnim tijelima za provedbu njihovih zadaća, osigurati cjelovit skup učinkovitih istražnih ovlasti i ovlasti donošenja odluka i osigurati uspostavljanje ovlasti za izricanje učinkovitih i razmjernih novčanih kazni te programa oslobođenja od kazne ili smanjenja kazne u svim državama članicama.

Učinkovitija i jednostavnija kontrola koncentracija u EU-u

U srpnju 2014. Komisija se osvrnula i na deset godina kontrole koncentracija od zadnje revizije Uredbe EU-a o koncentracijama 2004.⁶² pokrenuvši javno savjetovanje o prijedlozima

---

⁵⁷ Predmet SA.38374 *Navodna potpora društvu Starbucks*, Odluka Komisije o pokretanju službenog istražnog postupka od 11. lipnja 2014., dostupna na http://ec.europa.eu/competition/elojade/isef/case_details.cfm?proc_code=3_SA_38374

⁵⁸ Predmet SA.38375 *Navodna potpora društvu FFT*, Odluka Komisije o pokretanju službenog istražnog postupka 11. lipnja 2014., dostupna na http://ec.europa.eu/competition/elojade/isef/case_details.cfm?proc_code=3_SA_38375

⁵⁹ Predmet SA.38944 *Navodna potpora društvu Amazon – Luksemburg*, Odluka Komisije o pokretanju službenog istražnog postupka od 7. listopada 2014., dostupna na http://ec.europa.eu/competition/elojade/isef/case_details.cfm?proc_code=3_SA_38944

⁶⁰ Uredba Vijeća (EZ) br. 1/2003 od 16. prosinca 2002. o provedbi pravila o tržišnom natjecanju koja su propisana člancima 81. i 82 Ugovora o EZ-u, SL L 1, 4.1.2003., str. 1, dostupna na <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/ALL/?uri=celex:32003R0001>

⁶¹ Komunikacija Komisije od 9. srpnja 2014., *Deset godina zaštite tržišnog natjecanja na temelju Uredbe 1/2003: Rezultati i buduće perspektive*, COM/2014/0453 dostupna na http://ec.europa.eu/competition/antitrust/legislation/antitrust_enforcement_10_years_en.pdf

⁶² Uredba Vijeća (EZ) br. 139/2004 od 20. siječnja 2004. o kontroli koncentracija između poduzetnika (Uredba EZ o koncentracijama), SL L 24, 29.1.2004., str. 1., dostupna na <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/en/TXT/?uri=CELEX:32004R0139>

za poboljšanje kontrole koncentracija na razini EU-a bijelom knjigom „Prema učinkovitijoj kontroli koncentracija u EU-u”⁶³. Neki od ključnih prijedloga bijele knjige su sljedeći: i. jednostavan i prilagođen pregled stjecanja nekontroliranih manjinskih dioničkih udjela, ii. povećanje učinkovitosti i prilagođenosti poslovanju upućivanja predmeta između država članica i Komisije, iii. pojednostavnjenje postupaka, iv. poticanje dosljednosti i konvergencije među državama članicama te između Komisije i država članica radi poboljšanja suradnje i izbjegavanja nedosljednih rezultata.

Međunarodna suradnja prilagođena globalizaciji

Nastojanja Komisije da osigura pouzdanu primjenu pravila o tržišnom natjecanju i potakne kulturu tržišnog natjecanja protežu se daleko izvan granica EU-a. Uslijed globalizacije ključno je da se tijela nadležna za tržišno natjecanje diljem svijeta obvežu da će ostvariti uistinu ravnopravne uvjete na globalnim tržištima.

Naglim porastom režima tržišnog natjecanja diljem svijeta povećala se potreba pronalaska globalnog zajedničkog stajališta. U tom kontekstu sposobnost Komisije da zaštiti tržišno natjecanje i osigura učinkovitu provedbu ovisi o njezinoj sposobnosti uspostavljanja zajedničkog skupa načela i ciljeva. Međunarodni forumi za tržišno natjecanje u kojima Komisija proaktivno djeluje u tu svrhu uključuju Odbor za tržišno natjecanje OECD-a, Međunarodnu mrežu za tržišno natjecanje i Konferenciju Ujedinjenih naroda o trgovini i razvoju (UNCTAD).

Osim toga agencije za zaštitu tržišnog natjecanja – uključujući Komisiju – moraju reagirati na aktivnosti koje su protivne tržišnom natjecanju i koncentracije, čiji su učinci sve više prekogranični. Komisija trenutačno surađuje s agencijama izvan EU-a na 64 % predmeta zlorabe vladajućeg položaja, 58 % istraga kompleksnih koncentracija i 78 % odluka o kartelima. Uz usklađivanje napora u pojedinačnim predmetima, Komisija će nastaviti širiti i jačati višestranu suradnju sa sestrinskim organizacijama, uključujući one na tržištima u usponu.

Razvijanje suradnje s gospodarstvima u usponu

Zadnjih nekoliko godina Komisija je potpisala memorandume o razumijevanju s većinom zemalja skupine BRICS te je u različitim mjerama tehnički surađivala s tim zemljama. Važan je korak u tom području tehnička suradnja s kineskim tijelima za tržišno natjecanje, koja se nastavlja u 2015. u okviru sadašnjeg programa suradnje (EUCTP II.). Kad je riječ o Indiji, godine 2014. započeo je važan program za tehničku suradnju s indijskim tijelima za tržišno natjecanje, CITA, koji će se provoditi do 2018.

Komisija se usredotočila i na pregovore s SAD-om o sporazumu o Transatlantskom partnerstvu za trgovinu i ulaganja (TTIP), koji će sadržavati i poglavlje o tržišnom natjecanju. Postupak pregovora započeo je u srpnju 2013. te se nastavio tijekom 2014.

Jačanje odnosa s drugim europskim zemljama

Pristupne pripreme za zemlje kandidatkinje i potencijalne kandidatkinje pokazale su se kao dobar alat za promicanje kulture tržišnog natjecanja. Strogim obvezama u području tržišnog natjecanja u okviru sporazuma o pristupanju zemlje u postupku proširenja postupno su prilagođavale svoj pravni okvir za tržišno natjecanje te svoje prakse tržišnog natjecanja znatno prije pristupanja. Kad je riječ o pristupnim pregovorima, rad se nastavio 2014.

⁶³ Bijela knjiga „Prema učinkovitijoj kontroli koncentracija u EU-u, COM(2014) 449 završna verzija, dostupna na http://ec.europa.eu/competition/consultations/2014_merger_control/mergers_white_paper_en.pdf

analitičkim pregledom zakonodavstva Srbije te pomoći pruženoj državnim tijelima Crne Gore.

Nadalje, sporazum o suradnji između EU-a i Švicarske potpisan 2013. ratificiran je u listopadu te je stupio na snagu 1. prosinca. To je inovativan sporazum druge generacije kojim se objema agencijama za tržišno natjecanje omogućuje razmjena dokaza koje su prikupile u okviru svojih pojedinačnih istraga.

8. DIJALOG S DRUGIM INSTITUCIJAMA O TRŽIŠNOM NATJECANJU

Strukturirani dijalog s Europskim parlamentom

Godine 2014. Glavna uprava za tržišno natjecanje nastavila je sudjelovati u trajnom strukturiranom dijalogu s Europskim parlamentom, a osobito s njegovim Odborom za ekonomsku i monetarnu politiku (ECON). Tijekom svojeg saslušanja za potvrđivanje povjerenica Vestager naglasila je važnost bliske suradnje između Europskog parlamenta i Komisije.

Bivši potpredsjednik Komisije Almunia dvaput je posjetio ECON – u ožujku i rujnu – u okviru strukturiranog dijaloga. Dana 11. studenoga povjerenica Vestager prvi je put formalno posjetila odbor ECON.

Postupci za naknadu štete

Direktiva 2014/104/EU od 26. studenog 2014. o postupcima za naknadu štete zbog kršenja odredaba prava tržišnog natjecanja objavljena je u Službenom listu Europske unije 5. prosinca 2014. Bila je to prva direktiva za GU za tržišno natjecanje u okviru redovnog zakonodavnog postupka. Potpredsjednik Almunia pozdravio je donošenje te direktive kao primjer bliske suradnje između institucija EU-a.

Sporazum sa Švicarskom

U studenome 2010. Glavna uprava za tržišno natjecanje obavijestila je Europski parlament o pregovorima provedenima sa švicarskim tijelom nadležnim za tržišno natjecanje o sporazumu o suradnji u primjeni njihovih propisa o tržišnom natjecanju. Poslije je Vijeće formalno zatražilo suglasnost Parlamenta u pogledu sporazuma. Parlament je dao svoju službenu suglasnost u pogledu sporazuma 5. veljače 2014. te pozdravio prvi „sporazum druge generacije”. Parlament je dao i preporuke za buduće sporazume.

Glavna uprava za tržišno natjecanje blisko je surađivala s Parlamentom tijekom cijelog tog postupka.

Međubankovne naknade za platne transakcije na temelju kartica

Na temelju prijedloga Komisije za uredbu o međubankovnim naknadama za platne transakcije na temelju kartica od 27. srpnja 2013. Europski parlament i Vijeće postigli su politički dogovor 17. prosinca 2014. Cilj je zakonodavstva oko kojeg su se složili Parlament i Vijeće pod talijanskim predsjedanjem stvoriti jasna pravila o međubankovnim transakcijama između zemalja EU-a, za koje je Sud 11. rujna 2014. u svojoj presudi u predmetu *MasterCard* potvrdio da krše protumonopolska pravila EU-a.

Daljnje jačanje komunikacije Glavne uprave za tržišno natjecanje s odborom ECON

Dana 17. listopada održan je redovni informativni seminar Glavne uprave za tržišno natjecanje za asistente i političke savjetnike ECON-a, kojim su bile obuhvaćene glavne teme iz Izvješća o tržišnom natjecanju iz 2013. Glavna uprava za tržišno natjecanje nastavila je s praksom redovitog obavješćivanja odgovarajućih odbora Parlamenta o javnim savjetovanjima i o donošenju novih smjernica i dokumenata o politikama.

Glavna uprava za tržišno natjecanje bila je nadležna za 327 parlamentarnih pitanja i 24 predstavlke koje su pripremile službe Komisije.

Suradnja Glavne uprave za tržišno natjecanje s EGSO-om i OR-om

Komisija je obavijestila i Europski gospodarski i socijalni odbor (EGSO) i Odbor regija (OR) o glavnim političkim inicijativama te sudjelovala u studijskim skupinama i sastancima stručnih skupina. S druge strane, EGSO je objavio mišljenja o cjenovnoj dostupnosti usluga od općeg gospodarskog interesa (SGEI) (21. siječnja) (samoinicijativno mišljenje), o reviziji smjernica Zajednice o državnim potporama zračnim lukama i zračnim prijevoznicima (9. srpnja), o izvješću Komisije o politici tržišnog natjecanja iz 2013. (15. listopada) te o bijeloj knjizi Komisije „Prema učinkovitijoj kontroli koncentracija u EU-u” (10. prosinca). Dana 2. travnja OR objavio je mišljenje o Novim smjernicama za državne potpore na području energije (samoinicijativno mišljenje).